

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI**

QARSHI MUXANDISLIK- IQTISODIYOT INSTITUTI

"TEXNOLOGIK JARAYONLARNI AVTOMATLASHTIRISH VA BOSHQARUV"

KAFEDRASI

Qarshi muhandislik-iqtisodiyot
institut rektori

_____O.SH.Bazarov

2022 yil «_____»_____

**ELEKTRONIKA VA ROBOTOTEXNIKANING ELEKTRON
ELEMENTLARI**

fanining

FAN O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	700 000 -	Muhandislik, ishlov berish va qurilish sohalari
Ta'lim sohasi:	710 000 -	Muhandislik ishi
Ta'lim yo'nalishi:	60711500 -	Mexatronika va robototexnika

Qarshi – 2022

Fan/ modul kodi EREE2407		O'quv yili 2022-2023	Semestr(lar) 3/4	ECTS-kreditlar 6/4
Fan/modul Umumkasbiy fanlar		Ta'lif tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 6/4
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lif (soat)	Jami yuklama (soat)
	Elektronika va robototexnikanining elektron elementlari	150	150	300
2	Fanning mazmuni 2.1. Fanni o'qitish maqsadi va vazifalari Fanni o'qitishdan maqsad-diskret elementlar, raqamli sxemotexnika asoslarini chuqur bilgan xolda zamonaviy Mexatron va robototexnik tizimlarni yaratishda, joriy etishda, amaliyatga tavsiya etishda hamda ilmiy tadqiqotlarda zarur bo'lgan va yo'nalish bo'yicha ta'lif standarti talab qilgan bilimlar, ko'nikmalar va tajribalar darajasini ta'minlashdir. mikrokontrollerlarga oid dolzarb muammolar, mikrokontrollerlarning mohiyati, ularining asosiy vazifalari, mikrokontrollerlarning ichki strukturasi, tarkibiy qismlarining vazifasi va ishlash prinsipi, mikrokontrollerlarni arifmetik va mantiqiy asoslari, algoritmlar, dasturlash tillari, dastur tuzish platformalari, dasturlarni sozlash va mikrokontroller xotirasiga yozish, elektron qurilmalar va avtomatik tizimlarni loyihalashda mikrokontrollerlarni tanlash va ulardan foydalanish kabilarni o'rgatishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarda nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, elektron qurilmalar va avtomatik tizimlarning boshqarish qurilmalariga uslubiy yondoshish hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish kabi vazifalarni bajaradi.			
	2.2 Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) Fan tarkibi mazmunlari: <i>1-Modul Elektronika passiv elementlari</i> 1.Kirish. Fanning qisqacha rivojlanish tarixi, asosiy tushuncha va tariflar.“Elektronika va robototexnikanining elektron elementlari” faniga kirish. Elektronika va robototexnikanining elektron elementlarinin yaratilish tarixi va rivojlanish an'alari. 2.Rezistorlarlar, ularning turlari va qo'llanishi Rezistorlarlar ularninng turlari. Sinflanishi. Ishlash tamoyillari. Sxemalrning qarshiliklari hisoblash usullari. 3.Kondensatorlar, ularning turlari va qo'llanishi Kondensatorlar, ularninng turlari. Sinflanishi. Ishlash tamoyillari. Sig'imlarini parametrini hisoblash usullari. 4.Induktiv g'altaklari ularning turlari qo'llanilishi. Induktiv g'altaklari, ularning turlari, ishlash tamoyillari, qo'llanilish sohalari. 5.Transformatorlar, ularning turlari qo'llanilishi. Transformatorlar, ularning turlari, ishlash tamoyillari, qo'llanilish sohalari. <i>2-Modul Aktiv elementlar</i> 6. Yarim o'tkazgichlarda Energitek zonalar ; 7. P-N o'tishni hosil qilish usullari VAX qurish va o'rganish; 8. Aktiv komponentlar. Yarim o'tkazgichli diodlar. Yarim o'tkazgichli asboblarni ishlash prinsipi, xaraktiristikalarini va sxemalri.Elektron kovak o'tish hodisasi. Yarim o'tkazgichli diodda bajariladigan to'g'irlagich sxemalari va			

ularni ishslash prinsipi.

9. Elektron qurilmalarning aktiv komponentlari.

Yarim o'tkazgich diodlar. Stabilitronlar. Varikaplar.

10. Elektron qurilmalarning aktiv komponentlari.

Dinistorlar va tiristorlar.

11. Bipolar tranzistorlar(BT) va ularning sinflanishi.

Bipolar tranzistorlarning sxemalda qo'llaniladigan belgisi, ishslash tamoyili va xarakteristikalari.

12. Tranzistorlarda bajarilgan kuchaytirish kaskadlari sxemalari. Ko'p kaskadli kuchaytirish sxemalari. Bipolar va maydoniy tranzistorlarda bajariladigan kuchaytirish kaskadli sxemalari, ishslash tamoyillari va asosiy parametrleri. Bir va ko'p kaskadli kuchaytirgichlar.

13. Maydoniy tranzistorlar(MT) va metal-dielektrik-yarim o'tkazgich (MDYa-) tranzistorlar, ularning sinflanishi.

Maydoniy tranzistorlar va MDYa-tranzistorlarning sxemalarda belgilanishi, ishslash tamoyillari va xarakteristikalari. Ularning ish rejimlari, ulanish sxemalari va statik va elektrod xarakteristikalari.

14. Kommutasiya elementlari va relelar Relelarning turlari va ulanish sxemalari. Kommutasion sxemalarning asosiy xarakteristikalari. Elektron kommutatorlar.

3-Modul Integral mikrosxemalar

15. Integral mikrosxemalar va ularning sinflanishi.

Integral mikrosxemalar (IMSlar), ularning turlari. Yarim o'tkazgichli, dielektrik va gibrid IMSlar. IMSlarning planar, palanar - epitaksial va gibrid yasalish texnologiyalari

16. Operatsion kuchaytirgichlar (OK) va ular asosidagi funksional qurilmalar

Operasion kuchaytirgichlar , ularning asosiy parametrleri va tavsiflari . OK turlari va ularning sxemotexnikasi. OK asosidagi funksional qurilmalar: differensiator , integrator, logarifmator , antilogarifmator, summator, komporator va boshqalar. OKning chiqish kaskadlari

17. Signallar amplitudasini chekllovchi sxemalar va elektr zanjirlarda qo'llaniladigan filtrlar. Cheklagichlar turlari va asosiy parametrleri. Diodli cheklagichlar. Komparatorlar. Sath fiksatorlari. OK asosida yig'ilgan cheklagichlar.

18. Aktiv filtlar va ularning vazifalari. Past va yuqori chastotalar filtlari, chastotalar orasidagi yo'lak (polosa) filtrlari . Filtrlarning kirish va chiqish signallari xarakteristikalari. RC filtrlar, RC va LC generatorlari. Sinusoidal tebranishlar generatorlari.

19. Raqamli IMSlar . Elektron kalitlar Raqamli integral mikrosxemalar. Real kalitlar va ularni ideal kalitlardan farqi. Real kalitlarni parametrleri. Yarim o'tkazgichli diodlar va tranzistorlar asosidagi kalitlar. Kuchli tranzistorli kalitlar. Maydoniy va IGBT tranzistorlari asosidagi kalitlar va ularning hususiyatlari. Analog kalitlar va kommutatorlar. Optoelektron kalitlar.

20. Kuchli tranzistorli kalitlar. Maydoniy va IGBT tranzistorlari asosidagi kalitlar va ularning hususiyatlari. Analog kalitlar va kommutatorlar. Optoelektron kalitlar.

21. Mantiq algebrasining asosiy qoidalarining asosiy qoidalari va teorimalri. Mantiqiy funksiyalar va ularni amalga oshiruvchi mantiqiy elementlar. Mantiq algebrasining asosiy teorimalri. Mantiqiy funksiyalar. Mantiqiy elementlar va ularni ishslash prinsiplari.

22. Xotira elementlari-triggerlar va ularning vazifasi va ishslash prinsipi. Triggerlarning ichki sxemasi, ularning turlari. Asinxron va sixxron RS-triggerlar. Informatsion D-trigger.,

23. Xotira elementlari-triggerlar. T-trigger va universal JK- triggerlar. Ularni ishslash prinsiplari jadvallari.

24. Regstrlar ularning sxemalari ishslash prinsipi.

Regstrlar turlari.Ularga axborotni yozish va o'qish usullari. Parallel va ketma-ket prinsipda

	<p>ishlovchi regstrlar.</p> <p>25. Registrlerda axborotni o'nga-chapga surish. Revers registr sxemasi va ishlash prinsipi.</p> <p>26. Sanash qurilmalari-schetchiklar, ularning sxemalari va ishlash prinsipi. Sanash qurilmalari(schetchiklar), ularning asosiy sxemalari va ishlash prinsiplari. To'g'ri va teskari yo'naliшgа sanash imkoniyatiga ega bo'lган revesiv schetchiklar sxemasi ularning ishlash prinsipi.</p> <p>27. Kombinatsion qurilmalar.</p> <p>Deshifrator va shefratorlar. Multipliksorlar va demultipliksorlar.Ularning sxemalri,ishlash prinsiplari va qo'llanilish soxalari.</p> <p>28. Takt impulslari generatorlari.</p> <p>Impulslari generatorlari,to'g'ri burchakli arrasimon uch burchakli signallar generatorlari sxemalri va ularni qo'llanilish soxalari.</p> <p>29. Raqamli-analogli o'zgartirgichlar.</p> <p>Raqamli signallarni analog (uzluksiz) signallarga o'zgartirish usullari va ularni mohiyati. Raqamli analogli o'zgartirgichlar sxemalari.</p> <p>30. Analogli-raqamli o'zgartirgichlar.</p> <p>Analog signallarni raqamli signallarga o'zgartirish usullari va ularni mohiyati. Analogli-raqamli o'zgartirgichlar sxemalari.</p>
	<p style="text-align: center;">4-Modul. Mikroprosessorlar va mikrokontrollerlar</p> <p>31. Mikropsessorlar vazifasi. Ularning tuzilishi asosiy turlari.</p> <p>Apparat dasturlangan mantiqga ega vositalar. MP tarifi.MPlarning klassifikatsikasi.</p> <p>32. MP va MKlarni zamonaviy texnika va ishlab chiqarish sohalarida qo'llash imkonyatlari.</p> <p>MP va Mklarni asosiy hususiyatlari. Ularning robototexnik va intellektual tizimlarda qo'llash imkonyatlari.</p> <p>33. Mikroprosessorlar.</p> <p>Mikroprosessor (MP) tavsiylari. Mikroprosessorlar klassifikatsiyasi. Zamonaviy mikroprosessorlar va mikrokontrollerlar.</p> <p>34. Mikroprosessorlar tuzilishi.</p> <p>Mikroprosessorlar tuzilishi va elementlarning vazifalari. Mikroprosessorda ma'lumotlarni qayta ishlash.</p> <p>35. Mikroprosessor tizimlari</p> <p>Mikroprosessor tizimlarini tuzilishi va ishlashi. Mashina taktlari va sikllari.Buyruq sikli.Buyruq bajalishidagi uzilishlar. Mikroprosessor tizimlarining ishlashini boshqarish.Mikrodasturli boshqarish.Ma'umotlar va buyruqlar formati. Arifmitik-mantiq qurilma.tipik shina arxitikturasi.</p> <p>36. Xotira qurilmalri.</p> <p>Xotira qurilmalri va ularning asosiy parametrlari.Yarim o'tkazgichli xotira qurilmalari doimiy xotira qurilmalari va tezkor xotira qurilmalari. Mikroprosessorlarda registr va boshqa xotira turlarini tashkillashtirish,bufer xotira turlari.Adreslash usullari.Dasturlash tili.Yuqori dasturlash tillari.</p> <p>37. Mikroprosessor tizimlarning interfeyslari.</p> <p>Kirish-chiqish interfeyslari.Ichki shinalar interfeyslari,tashqi xotira interfeyslari va qurilmalari.Parallel dasturlangan (LPT).Ketma-ket interfeyslari RS-232 (COM),SPI ketma-ket interfeyslarni tashkil qilish asoslari.</p>

2.3. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlarda talabalar turli analog va impuls sxemalarni parametrlarini hisoblash asoslarini o'rghanadilar.

Amaliy mashg'ulotlarda tavsiya etiladigan mavzular

1-Modul

1-Mavzu. Elektrotexnika va elektronika passiv va aktiv element va komponentlarining shartli belgilari bilan tanishish.

2-Mavzu. Parallel, va ketme-ket, aralash usulda ulangan qarshiliklarni ekvivalent qarshiliklarni ulardan o'tayotgan toklar va kuchlanishni hisoblash.

3-Mavzu. Multivibrator sxemani o'rGANISH.

4-Mavzu. Diodlarning turlari, ularning ishlash tomoyilini o'rGANISH, xarakteristikakalarini tuzish va asosiy parametrlarini xarakteristikalardan foydalangan holda aniqlash.

5-Mavzu. Diod yig'ilmalaridan tuzilgan sxemalar parametrlarini xisoblash.

6-Mavzu. Bipolyar tranzistorlar va ularning ulanish sxemasi.

7-Mavzu. Maydoniy tranzistorlar va ularning ulanish sxemasi.

8-Mavzu. Tranzistorlarlarning asosiy parametrlarini xarakteristikalardan foydalangan holda aniqlash.

9-Mavzu. Kommutatsiya elementlari, relelar.

10-Mavzu. Elektr zanjirlarda qo'llaniladigan filtrlar

11-Mavzu. Elektr signallar kuchaytirgichlari kaskadli kuchaytirgichlar.

12-Mavzu. Integral operatsion kuchaytirgichlar.

13-Mavzu. OK asosida funksional sxemalari.

14-Mavzu. Elektron kalitlar. Bipolyar va maydoniy tranzistorli kalitlarni parametrlarini hisoblash.

15-Mavzu. Analogik kalitlar va kommutatorlar.

2-Modul

1. Umumiyl emetterli sxemani taxlil qilish.

2. Operatsion kuchaytirgichli sxemani taxlil qilish va hisoblash.

3. Diferensialovchi va integrallovchi sxemalrni taxlil qilish va hisoblash

4. Bipolyar kalitlar asosida kalitlarni hisoblash

5. Multivibrator sxemalrni taxlil qilish va hisoblash

6. HA-YO'Q, YOKI-YO"Q emetterlari asosida berilgan mantiqiy funksiyalarni ishga tushirishni o'rGANISH. Deshiffratorlar va demultipsorlar sxemalrni sentiz qilishni o'rGANISH.

7. Triggerlar asosida tuzilgan sxemalrni o'rGANISH

8. RAO' va ARO' sxemalarini taxlil qilish

Amaliy mashg'ulotlar multemidia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv ususllar yordamida o'tkazishi, mos ravishda munosib pedagogic va axboror texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muofiq.

2.4. Laboratoriya ishlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Laboratoriya ishlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.

1-Modul

1. Ampermetr va voltmetr yordamida elektr zanjirlarning parametrlarini aniqlash.
- 2 . Yarim o'tkazgichli diodlarni tekshirish va xarakteristikasini olish. .
3. Umumiy emettir ulanish sxemasidagi bipolyar tranzistorning statik elektrodik xarakteristikasini tadqiq etish.
- 4.Umumiy istok ulanish sxemasidagi maydoniy tranzistorning statik elektrodik xarakteristikasini tadqiq etish.
5. Tranzistor asosidagi bir kaskadli kuchaytirgichni o'rganish.
6. Umumiy emettir va umumiy kollektor kaskadlarini tadqiq etish.
7. Umumiy istok va umumiy stok kaskadlarini tadqiq etish.
8. Operatsion qurilmalar asosida kuchaytirgichni tadqiq etish.

2-Modul

1. Bipolyar tranzistorlar asosida bir kaskadli kuchaytirgichni xaraktirstikalari tekshirish.
2. Maydoniy tranzistorlar asosida bir kaskadli kuchaytirgichni xaraktirstikalari tekshirish.
3. Operatsion kuchaytirgichlar asosida yig'ilgan invertirlamaydigan sxemani tadbiq etish.
4. Sodda mantiqiy elementlarni o'rganish
5. VA-YO'Q bazasidagi mantiqiy elementlarni o'rganish
6. Mikrosxemalar asosida RS-triggerlarini tekshirish.
7. Mikrosxemalar asosida T, JK-triggerlarini tekshirish.

2.5. Mustaqil ta'lif va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lifning maqsadi

Mustaqil ta'lif topshiriqlarining mavzulari;

III-semestr

Elektr signallar turlari

Uzluksiz va impuls signallarning asosiy parametrlari

Transformatorlar, ularning turlari va qo'llanilishi

O'zgarmas tok zanjirlarini xisoblash usullari

Krixgef va Om qonunlari

Komutatsiya elementlari, relelar, electron kalitlar va filtrlar

Elektron kalitlar

Elektron zanjirlarda qo'llaniladigan filtrlar

Elektr signallarini kuchaytirgichlar

Integral operatsion kuchaytirgichlar

Differensiallovchi va integrallovchi zanjirlar

Rezanans konturlar

Signallarni amplitudasini chekllovchi sxemalar

Elektron qurilmalarni yaratish va tahlil qilishda modellashtirishni qo'llash

Elektr zanjirlarni elementlarining modellarini yaratish

Zamonaniy yarim o'tkazgichli elementlar:nurlanuvchi diodlar, optic juftliklar, varistorlar, tiristorlar va boshqalar

Analog raqamli o'zgartirgich.

Sxematexnika va mikroprosessorli tizimlar passiv va aktiv elementlari.

Diodlarlar va tranzistorlar

Operatsion kuchaytirgichlar va komparatorlar

Impulslı signallar generatorlari

	<p>Mantiqiy elementlar Triggerlar Kombinatsion qurilmalar Regstrlar Sanagichlar Integral mikrosxemalar</p> <p>Mustaqil ta’lim topshiriqlarining mavzulari; IV-semestr</p> <p>Parallel, ketma-ket va aralash uyg’otishli o’zgarmas tok mashinalari (generatorlar va dvigatellar) Zamonaviy boshqarish va himoya elektr apparatlari Analog-raqamli raqamli-analog o’zgartirgichlar Zamonaviy mikroprosessorlar. Interfeyslarni bajaradigan vazifalari Elektr xavfsizligi asosları Elektrovakuum radiolampa: diod uning tuzilishi, ishlash printsipi. Elektrovakuum radiolampa: triod uning tuzilishi, ishlash printsipi. Elektrovakuum radiolampa: nurli tetrod uning tuzilishi, ishlash printsipi. Svetodiodlarning tuzilishi va ishlash printsipi Optronlarning tuzilishi va ishlash printsipi Rezonans kuchaytirgichlar Operatsion kuchaytirgichlar Multivibratorlar Triggerlar Mikrosxema texnologiyasi Integral mikrosxema texnologiyasi Multipleksorlar va demultipleksorlar Registrlar Hisoblagichlar Xotira qurilmalari Radioto’lqin diapozoni Radioto’lqin tarqalashi Optik tasvirni elektrovidio signalga aylantiruvchi televizion trubka Oq-qora televizion trubkaning tuzilishi Elektron radioaloqa vositalari Nanotexnologiyaning istiqbollari</p>
3	<p>Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:</p> <p>o‘zlashtirilgan tushunchalarni, tasdiqlarni fan nuqtai nazardan tasavvur qila olishni; mutaxassisligi bo‘yicha bilimlarni puxta egallashi, mavzularda uchraydigan atamalar va tushunchalarni aniq tasavvur qila olishi, eng sodda texnikaviy jarayonlarni tahlil qila olishni; eng sodda masalalarni tushungan holda chizmalar va qonuniyatlarga bog‘lab qo‘llay bilish; texnikada va kundalik turmushda masalalarni qonuniyatlarga tayangan holda tahlil qilish; Texnikada uchraydigan masalalarni matematik va fizik modellarini tuza olish; Texnikada va kundalik hayotda uchraydigan o‘lchash qurilmalarini ishlash prinsplarini o‘rganadi.</p>
4	<p>Ta’lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • muammoli ta’lim texnologiyasini qo‘llash;

	<ul style="list-style-type: none"> • kompyuterli ta’lim va o‘qitishning boshqa texnik vositalarini tadbiq etish; • talabalarni mustaqil fikrlashga va o‘z fikrini erkin bayon etishga o‘rgatish; • o‘qitishning noan’anaviy modellarini qullash; • interfaol keys-stadilar; • “Aqliy hujum” metodidan foydalanish; • “Klaster” metodidan foydalanish; • taqdimotlarni qilish.
5	<p>Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha yozma ishni topshirish.</p>
6	<p style="text-align: center;">Adabiyotlar</p> <p>6.1. Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. John Bird “ Electrical and Electronic Principlesand Technology” 2014 366 б 2. UljayevE. Mikroprosessorlar va mikroEHM asoslari. O’quv qo’llanma. Tshkent.2012. 3.Гусев В.Г.,Гусев Ю.М. Электроника и микропроцессорная техника.-М.:2013. 4. X.К.Арипов, А.М.Абдуллаев, Н.Б.Алимова Электроника. Ўқув қўлланма. Тошкент. ТАТУ.. 2008 5. Каримов А.С ва бошкалар. «Электротехника ва электроника асослари» 1995 6. Alimxodjayev K Abdullayev B, Abidov Q Ibadullayev M Elektr texnikaning nazariy asoslari(1-qism) 2015 <p>6.2. Qo`shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag‘ishlangan Oliy Majlis palatasidagi qo‘shma majlisdagi nutqi. -T.: “O‘zbekiston” NMIU, 2016.-5 b. 2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson mafaatlarini ta’minalash –yurt taraqiyoti va halq farovonligi garovi, O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiya qabul qilinganining 24 yilligiga bagishlangan tantanali marosimidagi ma’ruza 2016 yil 7 dekabr, -T.: “O‘zbekiston” NMIU, 2016.-56 b. 3. Mirziyoyev Sh.M.Buyuk kelajagimiz mard va oliyanob halqimiz bilan birga quramiz. -T.: “O‘zbekiston” NMIU, 2017.-48 b 4. O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g’risida. T.:2017 yil 7-fevraldaggi PF-4947-sonli Farmoni. 5.Христич В.В. Лабораторный практикум по курсу “Электроника”.-Таганрок: Изд-во ТГИ, 2009. 6. Панфилов Д.И и др. Электроника и электроника в экспериментах и упражнениях (в 2-томах). -2001. <p>6.3. Axborot manbalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.gov.uz- O‘zbekiston Respublikasi xukumat portali. 2. www.lex.uz –O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjarlari ma’lumotlari milliy bazasi. 3. www.ziyocom.uz 4. http://Interactive.com 5. http://bestreferat.ru/ 6. http://oldziyonet.uz 7. http://www.albest.ru/
7.	Qarshi muhandislik iqtisodiyot institutida ishlab chiqilgan va tasdiqlangan (Bayonnomma №____, ____ 2022-yil)

	Fan/modul uchun ma'sullar: O.N.Norboyev –QarMII, “Texnologik jarayonlarni avtomatlashtirish va boshqaruv” kafedrasi assistenti.
9.	Taqrizchilar: A.X.Jo'rarev - QarMII, “Texnologik jarayonlarni avtomatlashtirish va boshqaruv” kafedrasi katta o‘qituvchisi O.J.Pirimov TIQXMMI Milliy tatqiqot universitetining Qarshi irrigatsiya agrotexnologiyalar instituti “Umumtexnika fanlari” kafedrasi dotsenti.

